

Comentario: O pórtico da Gloria (imaxes nas páxs. 155-157 do libro)

O Pórtico da Gloria atópase na fachada oeste da catedral de Santiago de Compostela e obedece a esta denominación porque no tímpano do arco central está esculpida a escena da Gloria de Xesús. Este conxunto dentro do nártice mantiña decoración dobre posto que fronte á portada actual existía un programa similar desaparecido tras a construción no século XVIII da fachada barroca. O conxunto comezouse entre 1168-1188 pero ata o ano 1211 non se viu libre de andamios.

Como materiais emprega o granito para as figuras e o mármore para as columnas historiadas.

Clasificación:

Século XII, 1168-1188

Autor: Mestre Mateo e o su taller

Estilo: románico de transición ao gótico tanto na escultura como na arquitectura

Porta oeste da catedral de Santiago

Material: pedra (granito e mármore). Policromado

O **programa iconográfico** (ver páxinas 155-157 do libro) nos tres arcos, organizábase dacordo co seguinte esquema:

Á esquerda: o pobo xudeu espera a chegada de Cristo. Nas arquivoltas representan a opresión da Lei de Moisés antes da chegada do Mesías, Adán, Eva, os hebreos fieis liberados e conducidos á Gloria -enxuga entre a portada esquerda e central-. Nas xambas profetas menores.

No centro (páx. 155), única portada que ten tímpano: vintecatro Anciáns da Apocalipse en disposición radial, Pantocrator, Tetramorfos, os xustos, os símbolos da Paixón -anxo coa columna, anxos coa cruz, anxo coa coroa de espiñas, anxo cos cravos e a lanza, a sentenza da condena, a xarra de vinagre, látigos, cartel INRI e cana coa esponxa-. Na enxuga entre a portada dereita e o tímpano central os xustos en forma de nenos son conducidos polos anxos á Gloria. Nas xambas, de esquerda a dereita -Xeremías, Daniel, Isaías e Moisés; San Pedro, San Pablo, Santiago e San Xoán. No mainel ou parteluz, Santiago (páx. 157), titular da igrexa, cun báculo en forma de tau. Baixo Santiago a Árbore de Xesé -Xesé, David, Salomón, María- nunha columna encostada en cuxo capitel está representada a Trindade. Na base un personaxe en loita con dous leóns -Cristo?- e pola parte posterior, o autor da obra, o Mestre Mateo, coñecido popularmente como “Santo dos Croques”.

Á dereita nas arquivoltas o Xuízo Final. Cristo e o arcanxo San Miguel mostran cartelas co destino dos xulgados. A metade esquerda mostra aos xustos e a metade dereita aos pecadores que son atormentados por demóns, por exemplo o glotón condenado a comer unha empanada mentres unha serpe ao redor do seu pescozo impídelle tragar, un bebedor

desespérase intentando beber boca abaixo dunha bota de viño. Nas xambas á esquerda varios apóstolos.

Todo o conxunto defínese por unhas **características** que se poden resumir en:

a- Hieratismo, rixidez, polo menos no tímpano, onde é visible a perspectiva xerárquica, remarcada pola propia disposición do cortexo apocalíptico, reforzando a centralidade do tímpano e destacando a figura de Cristo Redentor, que mostra cos brazos abertos as súas chagas

b- Acumulación, impedindo unha visualización clara do conxunto e de cada unha das imaxes. Este sobrecargamento xera unha diminución das figuras coma se o artista esquecese unha condición básica do tímpano: a claridade

c- Perfección e serenidade clásica; unha certa solemnidade, un indicio de técnica helénica no tratamento do volume.

d- Os personaxes se definen pola súa vivacidade, expresión, naturalismo, parece que falan, preludian certa sensibilidade. Sen prexuízo do apuntado no apartado –b-, no Pórtico da Gloria hai inicios do nacemento dunha nova estética: os anciáns da Apocalipse conversan entre eles, San Pedro mostra unha vigorosidade expresiva, San Pablo a meditación, Isaías a preocupación, a mocidade sorrinte de Daniel, Santiago a amabilidade e a melancolía a imaxe de Moisés.

e- Policromía do mesmo xeito que as primitivas esculturas. Foi restaurada no século XVIII seguindo a mesma gama de cores e incrementando a calor humana das figuras, fronte ao frío pétreo que afasta do espectador a escultura en moitas ocasións.

Fronteira entre o románico e o gótico

<p><u>Do románico:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Horror vacui• Perspectiva xerárquica• Simetría• Adaptación ao marco arquitectónico	<ul style="list-style-type: none">• Mensaxe da fin do medo a Deus Xuíz.• Mensaxe de esperanza na salvación.• Cristo aparece como Redentor• Santiago aparece como intermediario entre a terra e o ceo<ul style="list-style-type: none">• Recibe o peregrino• O seu rostro é amable e acolledor• Fálanos do contexto dunha cidade chea de entusiasmo artístico e relixioso: Santiago• Exerceu influencia en catedrais posteriores: Ourense e Tui
<p><u>Do gótico:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Expresividade, interrelación• Expresión natural• Separación do marco arquitectónico• Pregas naturais da roupa• Na bóveda <u>arcos apuntados e bóveda de cruzaría</u>	

O Pórtico é o acceso desde o espazo exterior cara ao espazo interior. É un símbolo moi importante; a través del penetra a luz do ocaso e as imaxes teñen unha clara finalidade didáctica que en moitas ocasións precisan da mediación dun crego para comprender a mensaxe; non esquezamos que, tanto a escultura como a pintura teñen que instruír, deleitar e decorar.

A obra esta asinada mediante a inscrición “no ano da Encarnación do Señor 1188, no día 1º de abril, foron colocados polo Mestre Mateo os linteis da porta maior da igrexa de Santiago, que dirixiu a obra de devanditos portais desde os seus cimentos”. Ademais

admítese case sen reservas que se autorretrata no conxunto, recordando a Fidias na Grecia Clásica e preludiando a Giotto na Baixa Idade Media. Cal é a orixe do Mestre Mateo?, francés, italiano, galego? En relación coa orixe do artista debe admitirse que Compostela era unha cidade de entusiasmo artístico e relixioso, rebotante de espírito e en comunicación intelectual cos centros máis avanzados de occidente, corroborado pola música e literatura do momento non fai máis que incidir en presentar Santiago como centro de intercambio de influencias e achegas.

O Pórtico da Gloria estilísticamente marca a fronteira entre a arte Románica e a evolución cara á sensibilidade propia da arte Gótica.